

Genel Yayın: 4091

JACK LONDON
BİR KUZEY MACERASI

ÖZGÜN ADI
AN ODYSSEY OF THE NORTH

© TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI, 2017
SERTİFİKA NO: 40077

EDİTÖR
GAMZE VARIM

GÖRSEL YÖNETMEN
BİROL BAYRAM

DÜZELTİ
MEHMET CELEP

GRAFİK TASARIM VE UYGULAMA
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

1. BASIM ŞUBAT 2018, İSTANBUL
11. BASIM AĞUSTOS 2021, İSTANBUL

ISBN 978-605-295-343-3

BASKI: DÖRTEL MATBAACILIK SAN. VE TİC. LTD. ŞTİ.
Zafer Mah. 147. Sokak 9-13A Esenyurt İstanbul
Tel. (0212) 565 11 66 Sertifika No: 40970

Bu kitabın tüm yayın hakları saklıdır.
Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında
gerek metin, gerek görsel malzeme yayınevinden izin alınmadan hiçbir yolla
çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI
İstiklal Caddesi, Meşelik Sokak No: 2/4 Beyoğlu 34433 İstanbul
Tel. (0212) 252 39 91 Faks (0212) 252 39 95
www.iskulttur.com.tr

ÇEVİREN: LEVENT CİNEMRE

Ankara Anadolu Lisesi ve Mülkiye mezunu. Bankacılık ve finansman alanlarında çalıştıktan sonra on yıl kadar gazetecilik yaptı. Daha sonra yayın dünyasına geçti. Çeviriyi hayatının paralel evreni olarak görüp, tüm bu yıllar içinde Thomas Friedman'ın *Dünya Düzdür*, E.H. Carr'ın *Lenin'den Stalin'e Rus Devrimi* ve Jack London'ın başeseri *Martin Eden* da dahil olmak üzere birçok kitabı Türkçeleştirdi. Halen Jack London'ın bütün eserlerini dilimize kazandırma yolunda ağır adımlarla ilerliyor.

Modern
Klasikler
Dizisi - 111

Jack
London

Bir Kuzey
Macerası

İngilizce aslından
çeviren: Levent Cinemre

TÜRKİYE BANKASI
Kültür Yayınları

Kızaklar koşumların gıcirtısına ve lider köpeklerin çınlayan çanlarına döktükleri ebedi acılarının ağıdıyla ağlarken, yorgun adamlar ve köpekler hiç ses çıkarmıyordu. Yeni yağın kar yolu kalın bir kar tabakasıyla kaplanmıştı. Uzaklardan geliyorlardı; donmuş bir geyiğin dörde bölünmüş ve taşlaşmış parçalarını yüklenmiş kızakların ayakları yumuşak yüzeye inatla yapışmış, neredeyse insana özgü bir dik başlılıkla ilerlemeyi reddediyordu.

Giderek karanlık çöküyordu, ama o akşam kamp kurulmayacaktı. Kıpırtısız havada kar, iri taneler halinde değil, zarif bir tasarıma sahip minicik buz kristalleri şeklinde nezaketle iniyordu gökyüzünden. Hava hayli ılıktı, en fazla sıfırın altında yirmi üç derecedi. Meyers ile Bettles şapkalarının kulaklıklarını kaldırmış, hatta Malemute Kid eldivenlerini çıkarmıştı.

Öğleden hemen sonraki saatlerde pestili çıkmış olan köpekler şimdi yeniden zindelik belirtisi göstermeye başlamıştı. En keskin zekâlılar arasında belli bir huzursuzluk seziliyordu: Koşumların dizginlemesinden kaynaklanan bir sabırsızlık, hareketlerde belli belirsiz bir acelecilik, ha-

vayı koklama, dikilmiş kulaklar. Ağırkanlı kardeşlerine öfkelenerek durmadan arkalarından sinsi sinsi ısırıyor, onları da acele etmeye zorluyorlardı. Huzursuzluk bu şekilde azarlanan köpeklere de bulaşarak onlardan diğerlerine yayıldı. Sonunda en öndeki kızağın lideri keskin bir tatmin çığlığı saldıktan sonra karın içinde daha da çömeldi ve koşumlarına yüklendi. Diğerleri de onu taklit etti.

Arka pençeler toparlandı, koşum kayışları gerildi; kızaklar ileri atıldığında adamlar dümen sırtıklarına sıkı sıkı yapışıp, kızağın ayakları altında kalmasınlar diye bacaklarını daha hızlı yukarı kaldırır oldular. Günün bütün yorgunluğunu atmışlardı, sevinç çığlıklarıyla köpeklere cesaret veriyorlardı. Hayvanlar da neşeli havlamalarla karşılık verdiler. Kızakları zangırdatan bir hızla sallanarak, giderek basan karanlık boyunca dörtlüye ilerliyorlardı.

Sırası geldikçe “Sağaa! Sağaa!” diye bağırarak adamların kızağı, rüzgâra kapılan ufak yelkenliler gibi yana yatıp tek ayak üzerinde sertçe dönerek anayoldan çıkıyordu.

Sonra kulübeye, gürül gürül yanan Yukon tipi sobaya ve buharı tüten çaya dair kendi hikâyesini anlatan parşömen kaplı ışıklı pencereye kadar yüz metrelik bir sürat koşusu geldi. Ama kulübe işgal edilmişti. Altmış haskilik karşı koro onlara meydan okudu ve bir o kadar kükrüklü can, en öndeki kızağı çeken köpeklerin üstüne hamle etti. Kapı ardına kadar açıldı ve Kuzeybatı Polis Teşkilatı'nın kırmızı ceketi içindeki bir adam, dizlerine kadar içlerine daldığı öfkeli hayvanların arasında güçlkle yürüyerek sakin bir tavırla ve ayırım gözetmeksizin kamçısının küt ucuyla teskin edici bir adalet dağıttı. Ardından adamlar el sıkıştı ve Malemute Kid, bir yabancı tarafından kendi kulübesine işte bu şekilde buyur edildi.

Onu karşılaması gereken, Yukon tipi sobadan ve biraz önce bahsedilen sıcak çayın hazırlanmasından sorumlu olan Stanley Prince, konuklarıyla meşguldü. On-on iki kişi kadardılar ve yasalarının uygulanmasında veya mektuplarının ulaştırılmasında bugüne dek Kraliçeye¹ hizmet etmiş bütün diğerleri gibi belirli özellikleriyle topluca tanımlanabilir bir topluluk değillerdi. Birçok farklı ırktan gelmekteydiler, ama ortak hayatları onlardan belli bir tip yaratmıştı; yolların katılaştırdığı kasları, güneş yanığı yüzleri, berrak gözlerle ve sabit ama samimiyetle bakan tasasız ruhlarıyla, cılız ama dayanıklı adamlar.

Kraliçenin köpeklerini sürer, onun düşmanlarının yüreğine korku salar, onun kıt ekmeğini yer ve mutlu mesut yaşayıp giderlerdi. Hayatı tanımış, zor işler başarmış ve nice heyecanlı maceralar yaşamışlardı; ama bütün bunların farkında bile değillerdi.

Evde sürüsüne berekettiler. İkisi Malemute Kid'in yatağına yayılmış, Fransız atalarının Kuzeybatı Topraklarına ilk kez girip Yerli kadınlarla evlendiklerinde söyledikleri şansonları söylüyorlardı. Bettles'in yatağı da benzer bir istila altındaydı; güçlü kuvvetli üç-dört *voyageur*,² savaşarak Hartum'a doğru ilerleyen Wolseley'nin komutasındaki kayıkçı birliğinde görev yapmış arkadaşlarının hikâyesini dinlerken, ayak parmakları battaniyelerin arasında kıpır kıpırdı.³

O yorulunca sazı bir kovboy alıp Buffalo Bill'le birlikte Avrupa başkentlerini gezerken gördüğü kralların, lordların ve leydilerin saraylarını anlattı. Bir köşede iki meleze, kaybedilmiş bir seferde görev yapmış iki eski yoldaş, koşumları tamir ederken Kuzeybatının isyan ateşiyle yandığı ve Louis Riel'in kral olduğu günlerden bahsediyorlardı.⁴

Kaba hareketler, daha da kaba şakalar havalarda uçuşuyor, yolda ve nehirde karşılaşılan ölümcül tehlikeler, ancak içinde mizahi bir yan varsa veya komik bir olay olmuşsa akla gelen beylik laflar eşliğinde dile geliyordu. Prince tarihin nasıl yazıldığını gören bu taşsız kahramanlara, hayatın müstesna ve heyecan verici olaylarını gündelik yaşamın rutini içindeki sıradan, küçük ve önemsiz şeyler olarak gören adamlara dalıp gitmişti. Değerli tütününü cömert bir hesapsızlıkla onların arasında dolaştırdı ve anıların paslı zincirleri çözüldü, unutulmuş maceralı ve çetin yolculuklar da onun özel yararına yeniden canlandı.

Sohbetin tükendiği, yolcuların pipolarını son kez doldurup sıkı sıkıya sarınıp sarmalandıkları kürkten uyku tulumlarını bağladıkları sıradaydı. Prince biraz daha bilgi almak için arkadaşına döndü.

“Sen de bilirsin kovboy nedir,” diye karşılık verdi Malemute Kid ayakkabılarının bağlarını çözmeye koyulurken; “onun yatak arkadaşının damarlarındaki İngiliz kanını tahmin etmek zor sayılmaz. Geri kalanlarsa, kim bilir başka hangi kanla karışmış *coureurs de bois*'nın⁵ çocukları. Kapının orada yatan şu ikisi *bois-brulé*.⁶ Boynunda yünlü atkısı olanın kaşlarına ve çenesinin kıvrımına bakılırsa, belli ki annesinin dumanı tüten çadırından içeri bir İskoç süzölmüş. Pelerinini başının altına koymuş şu yakışıklı gençse Fransız melezi; konuşmasını duydun, yanına iki Yerlinin yatmasından pek hoşlanmadı. Anlayacağın, melezler Riel'le birlikte ayaklandığında, safkan ırklar barışı korudu, ama o gün bu gündür birbirlerine duydukları sevgiden pek bir şey yitirmediler.”

“Peki sobanın yanındaki şu asık suratlı genç kimlerden acaba? İngilizce konuşamadığına yemin ederim. Bütün gece ağzını açmadı.”

“Yanıyorsun, oldukça iyi İngilizce biliyor. Dinlerken gözlerinin nasıl hareket ettiğini görmedin mi? Ben gördüm. Ama ötekilerle ne dostluğu ne de akrabalığı var. Ötekiler kendi yerel kırık lisanlarıyla konuşurken onun anlamadığı fark ediliyordu. Ben de kendi kendime sorup duruyorum bu nereden gelmiş diye. Dur bakalım.”

Malemute Kid sesini yükseltip doğrudan o adama bakarak talimatını verdi.

“Sobaya birkaç odun at!”

Adam hemen söyleneni yaptı.

“Belli ki bir yerlerde iyice adam etmişler bunu.” Prince alçak sesle yorumda bulundu.

Malemute Kid başıyla onayladı ve çoraplarını çıkararak sobanın etrafında uzanmış adamların arasından dikkatle geçti. Nemlenmiş ayakkabılarını yirmi kadar pabucun yanına astı.

Deneme kabilinden, “Dawson’a ne zaman varmayı umuyorsun?” diye sordu.

Adam cevap vermeden önce bir an onu inceledi. “Yüz yirmi kilometre diyorlar. Demek ki... İki gün sürer herhalde.” Konuşmasında çok hafif bir aksan fark ediliyor, ama doğru sözleri aramak için duraksamıyordu.

“Daha önce buralarda bulundun mu?”

“Hayır.”

“Kuzeybatı Topraklarında?”

“Evet.”

“Orada mı doğdun?”

“Hayır.”

“Hangi cehennemde doğdun be adam? Sen bunlardan değilsin.”

Malemute Kid bunu söylerken Prince’in yatağına kıvrılmış iki polisi ve köpek sürücülerini gösteren bir el

hareketi yaptı. “Nereden geldin? Daha önce seninkine benzeyen yüzler gördüm, ama nerede gördüğümü hatırlayamıyorum.”

Malemute Kid’in sorularına konuşmanın yönünü değiştiren alakasız bir cevap geldi. “Ben seni tanıyorum.”

“Nereden tanıyorsun? Karşılaştık mı?”

“Hayır, ortağınla, rahiple karşılaştım. Pastilik’te, uzun zaman önce. Bana seni, Malemute Kid’i görüp görmediğimi sordu. Karnımı doyurdu. Yanında çok durmadım. Sana benden bahsetti mi?”

“Dur bakayım, yoksa köpeklerle deniz samuru kürklerini takas eden adam sen misin?”

Adam başıyla onayladı, piposunu temizledi ve konuşmaya devam etmeye niyetli olmadığını göstererek kürküne sarındı. Malemute Kid lambayı söndürüp Prince’le birlikte battaniyenin altına girdi.

“Eee, kimmiş peki?”

“Bilmem. Önce kendini biraz açtı, sonra da midye gibi kabuğuna kapandı. Ama tam senin merakını uyandıracak birisi. Ondan bahsedildiğini duydum. Sekiz yıl önce sahil kesimindeki herkes onu merak ederdi. Gizemli biri işte, anlarsın ya. Ona ‘Divane’ veya ‘Susamuru Kürklü Adam’ diyorlardı. Kışın ortasında kuzeyden, Bering Denizi’nden, binlerce kilometre öteden gelmiş ve peşinden şeytan kovalıyormuş gibi yolculuk ediyormuş. Nereden geldiğini kimse öğrenemedi, ama çok uzaklardan geldiği belliydi. Golovin Körfezi’ndeki İsveç misyonunda karnını doyurduğunda feci yol yorgunu olduğu halde hemen güneye nasıl gidebileceğini sormuş. Bütün bunları sonradan duyduk. Kıyı şeridini izlemekten vazgeçip doğrudan Norton Körfezi’ne vurmuş. Hava berbatmış, kar fırtınası ve şiddetli rüzgâr varmış, ama binlerce adamın ölüp

gidebileceği böyle bir havada bile kendini kurtarmış, St. Michaels'i iskalayıp Pastilik'te karaya çıkmış. İkisi dışında bütün köpeklerini kaybetmiş ve neredeyse açlıktan ölmek üzereymiş.

Telaş içinde yola devam etmek istiyormuş; Rahip Roubeau torbasını yiyeceklerle doldurmuş ama verecek köpeği yokmuş, zaten kendisi de yola çıkmak için benim gelmemi bekliyormuş. Bay Divane hayvansız yola çıkmanın ne demek olduğunu iyi biliyormuş, birkaç gün içi içini yiyerek ortalıkta dolaşmış. Kızağında mükemmel kurutulmuş bir balya susamuru kürkü varmış, hem de deniz samuru kürküyümüş, bilirsin, ağırlığınca altın eder. Pastilik'te öldüreceği köpekleri olan bir Rus tüccar, yaşlı bir Shylock⁷ bulmuş. Pazarlıkları fazla sürmemiş. Ama bizim Divane yeniden güneye yöneldiğinde önünde hızla koşan bir köpek takımı varmış. Aklıma gelmişken, Bay Shylock da susamuru kürklerini almış. Ben gördüm o kürkleri, harika şeylerdi. Köpek başına en az beş yüz kazandırmıştır yaşlı Shylock'a. Aslında Divane, deniz samurunun değerini bilmez değilmiş; bir kere Yerliymiş, ayrıca ettiği üç-beş laftan da beyazların arasında bulunduğu anlaşılıyormuş.

Denizin buzu çözüldüğünde duyduk ki ekmeğini kazanmak için Nunivak Adası'na gitmiş. Sonra gözden kayboldu, sekiz yıldır hakkında hiçbir şey duyulmadı. Acaba şimdi nereden geldi? Orada ne yapıyordu? Ve neden oradan ayrıldı? Adam Yerli, kim bilir nerelerde bulunmuş, üstelik disiplinli ki bu bir Yerli için alışılmadık bir durum; işte sana başka bir kuzey gizemi Bay Prince, al da çöz bakalım.”

“Sağol be... Başımda bunun gibi bir sürü başka gizem var,” diye cevapladı Prince.

Malemute Kid derin nefesler alıp vermeye başlamıştı bile. Oysa genç maden mühendisi sabit bakışlarını yoğun karanlığa dikmiş, kanını kaynatan o tuhaf tatmin duygusunun bitmesini bekliyordu. Uykuya daldığında zihni çalışmaya devam ederdi ve şu anda da beyaz bilinmezlikte dolaşüyor, bitimsiz yollarda köpeklerle boğuşuyor, erkeklerin erkek gibi yaşadığı, zorlu işler yaptığı ve erkek gibi öldüğü rüyalar görüyordu. Ertesi sabah, günün ışımasına henüz saatler varken köpek sürücüleriyle polisler Dawson'a hareket etti. Majesteleri Kraliçe'nin menfaatlerini kollayan ve uyruklarının kaderlerine hükmeden güçler, bu postacılara fazla dinlenme süresi tanımamıştı; Salt Water'a götürmek üzere ağır posta yükleriyle birlikte Stuart Nehri'ne vardıklarında aradan bir hafta ancak geçmişti.⁸

Buna karşın yorulmuş köpekleri yeni köpeklerle değiştirmişlerdi; netice itibarıyla onlar sadece köpekti.

Adamlar orada biraz mola verip dinlenebileceklerini ummuşlardı; tabii bir de Kuzey Topraklarının yeni bir kesimi olan şu Klondike vardı; altın tozunun su gibi aktığı ve dans salonlarının sonu gelmez cümbüşlerle çınladığı bu Altın Şehri bir görmek istemişlerdi. Bunun yerine çoraplarını kulübenin ateşinde kurutup, akşam pipolarını önceki misafirliklerinde keyfini çıkardıkları aynı hazla çekmeye devam ettiler; gerçi aralarından cesur ruhlu bir-ikisi firar edip doğuya vurarak henüz keşfedilmemiş Rocky Dağları'nı aşmanın, oradan Mackenzie Vadisi yoluyla eski uğrak yerlerine, Çippevyan Topraklarına geçmenin imkânı var mı acaba diye yorumlar yapmıyor değildi.

Hatta iki-üç tanesi görev süresi bitince memleketlerine yine bu güzergâhtan dönmeye karar verdiler ve tıpkı şehrili bir adamın ormanda geçireceği bir günlük tatili

sabırsızlıkla beklemesi gibi, bu tehlikeli girişimi iple çeke- rek, hemen planlar yapmaya başladılar.

Divane ise son derece huzursuz görünüyor, tartışmalara pek ilgi göstermiyordu. Sonunda Malemute Kid'i kenara çekti ve bir süre ona alçak sesle bir şeyler anlattı.

Prince meraklı bakışlarını onlara çevirdi. Şapkalarını başlarına, eldivenlerini ellerine geçirip dışarı çıktıklarında durum daha da gizemli bir havaya büründü. Döndüklerinde Malemute Kid altın terazisini masaya yerleştirdi, altmış ons altın tozu tarttı ve Yabancı'nın kesesine boşalttı. Sonra köpek sürücülerinin şefi de onlara katıldı ve hep birlikte belli bir ticari işlem yaptılar.

Ertesi gün grup nehrin kaynağına doğru yola devam ederken, Divane yanına birkaç kilo yiyecek alıp geri dönerek Dawson'a doğru yürümeye başladı.

Malemute Kid, Prince'in sorularına “Buna ne anlam vereceğimi bilemedim,” diye karşılık verdi; “ama zavallı fakir bir nedenle görevden azat edilmek istedi – her ne kadar açıklamasa da onun için çok önemli bir neden. Bilirsin ya bu iş de aynı paralı askerlik gibi; iki yıllık sözleşme imzalamış, serbest kalmasının tek yolu, özgürlüğünü parayla satın almak. Firar etse buralardan gitmesi lazım ama o deli gibi buralarda olmak istiyor.

Bu kararı, Dawson'a vardığında vermiş, öyle dedi; ama onu orada kimse tanımazdı, cebinde tek kuruş parası yoktu; onunla iki lafın belini kıran tek kişi bendim. O yüzden konuyu eyalet vali yardımcısına açmış, benden para alması –borç olarak, anlarsın ya– ihtimaline göre gereken düzenlemeleri yapmış. Bana borcunu bir yıl içinde ödeyeceğini ve eğer istersem beni çok kârlı bir madene ortak edebileceğini söyledi. Hiç görmemiş ama kârlı olduğunu biliyormuş.

Konuşmaya gelince! Beni dışarıya çağırdığında neredeyse ağlamak üzereydi. Yalvardı, yakardı, karın içinde dizlerime kapandı, ben tutup kaldırana kadar da öyle kaldı. Kafayı yemiş gibi hiç durmadan saçma sapan konuşuyordu.

Bu uğurda yıllar boyunca çalıştığına, şimdi bir hayal kırıklığına katlanamayacağına yeminler etti. Neyin uğruna diye sordum, ama söylemedi.

Ona yolun diğer yarısında görev vereceklerini, bu yüzden de iki yıl boyunca Dawson'a gelemeyeceğini söyledi; iki yıl sonra da çok geç olurmuş. Ömrümde duygularını bu denli açığa vuran bir adam görmedim. Sonunda parayı vereceğimi söylediğimde onu yine karların içinden çekip almak zorunda kaldım. Bunu madene ortaklık olarak değerlendirmesini söyledim. Madeni alabileceğini düşünüyor muyum? Tabii ki hayır. Bulduğu her şeyi bana vereceğine, rüyamda bile göremeyeceğim bir servet kazandıracağına yeminler etti. Bilirim ki bütün ömrünü maden aramakla geçiren birine, bulduğunun yarısını başkasına vermek zor gelir. Bunda bir iş var Prince, bak şuraya yazıyorum. Eğer buralarda kalırsa bu adamdan bahsedildiğini daha çok duyacağız.”

“Ya kalmazsa?”

“O zaman dost canlısı tabiatım yara alır. Bir de altmış ons kadar altından olurum.”

Malemute Kid'in vermiş olduğu maden avansı hakkında tek bir laf duyulmadan uzun geceler eşliğinde kış gelmiş; güneş, güneydeki kar hattından şöyle bir “ce” deyip kaçtığı bin yıllık oyununa başlamıştı. İşte o sıralarda ocak ayı başlarında kasvetli bir sabah, Kid'in Stuart Nehri'nin alt tarafındaki kulübesine yüklü bir köpek katarı geldi. Divane de gelmiş, beraberinde tanrıların artık onun gibi-